

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Dubium IV. Qui possint & debeant esse executores testamentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

gressos Societatem posse validè, quamvis illicitè, disponere in favorem cujuscunque de rebus suis, etiam contra Constitutiones & voluntatem Superiorum. Quòd autem Tò debent, non significet impediri valorem actûs, patet ex eodem capite 4. Examinis, ubi §. 16. dicitur, *antequam ingrediantur in secundum annum probationis, per 6. menses omnes vacare hujusmodi 6. experimentis debent*: item §. 27. dicitur, quòd emissuri professionem per triduum mendicare debent, neque tamen dici potest, quòd secundus annus Novitiatûs aut Professio sit invalida, si quis etiam culpabiliter tale aliquid non præmittat. An & quomodo Novitius vel Scholasticus Societatis possit disponere de rebus suis, dicitur l. 4. num. 102. & 103.

D V B I V M IV.

Qui possint & debeant esse Executores Testamenti.

Resp. I. Si à testatore nominari possunt unus, vel plures ex hæredibus, vel non hæredibus, nec tantùm masculus, sed etiam fœmina: *Sanch. Wading. Dia. p. 8. r. 5. R. 4.* non tantùm Laicus, sed etiam Clericus, & Religiosus: Hic tamen non sine sui Prælati licentia; & quidem Generalis, si sit Societatis JESU: Fratres de Observantia, nullo modo. Quòd si tamen Religiosus, contra Canonum decreta, executor testamenti sit, acta ejus valent. *Ita Laym. l. 3. r. 5. c. 11.* Et ratio est, quia spectato jure naturali, sufficit voluntas testatoris & executoris: nec Canones executionem Religiosi infirmant, sed prohibent tantùm. *V. Bon. de cont. d. 3. q. 18. p. 3. num. 10. Dian. R. 9. 10.* Et licèt im-

1129

Tom. III.

Yy

pubes

»pubes executor esse non possit, potest tamen
 »Minor, si explevit annum 17. *Sanch: Lug: Wading.*
 »*Dian. R: 6.* Nullus autem cogi potest, ut sit execu-
 »tor, *Dian. R. 27.* detrectans tamen hoc ipso perdit
 »legatum, (saltem quod in præmium muneris ei
 »relictum fuit) ceditque hoc aliis executoribus.
 »*Mol: to: 1: disp: 248: n: 5: Lug: Dian: R: 27: contra*
 »*Wading.*

» *Resp. II.* Si nullus à testatore nominatus est exe-
 »cutor, executio pertinet ad hæredem, etiam quo-
 »ad legata pia: quo tamen casu Episcopus jure
 »communi ad se pertrahere potest. *Laym. n. 1.*

» *Resp. III.* Executor non potest officio fungi per
 »alium, nisi Testator id ei permiserit, aut nisi com-
 »mittatur executio nudi facti jam declarati. *Sanch:*
 »*Lugo, Dian. R. 26.*

» *Queres. I.* An Religiosus executor, legatum in
 »pias causas, Monasterio suo applicare possit.

» *Resp.* Possit. Ratio, quia si quid obstaret, esset
 »ex eo, quòd executor etiam indigens, elemosy-
 »nam sibi ex testamento applicare nequeat, nisi te-
 »stator indigentiam ejus ignoraverit, aut ea post-
 »modum supervenerit, cùm, si eam cognovisset,
 »certum quid ei legaturus fuisse videatur; sed hæc
 »ratio non ligat, quia causa Monasterii distincta est
 »à causa seu persona Professi; sicut causa Ecclesiæ
 »à causa Beneficiati. Unde etiam quivis jussus ali-
 »quid dare pauperibus, potest id tribuere cogna-
 »tis, vel filiis suis, quia evidens est distinctio inter
 »donantem & accipientem. *Sylv. Sanch: lib: 6: cap: 11:*
 »*n: 59. Vid. Dian: R: 46.* Porrò ad pias causas legata
 »dicuntur, quæ intuitu pietatis relicta sunt, nimi-
 »rum, 1. Loco vel personæ sacræ. 2. Hospitali. 3.
 »Confraternitatibus. 4. Pupillis & Orphanis. 5.

Quod

Quod causâ alimentorum iis , qui indigent. 6.²⁰
 Quod causâ studii saltem Theologici. 7. Ad con-²⁰
 structionem monumenti. 8. Ad utilitatem publi-²⁰
 cam, v: g: pro munienda urbe in necessitate, vel²⁰
 viis reficiendis. *Dia: p: 7: t: 6: R: 29: & 30. ex Bald: 20*
&c: mult. 20

Quæres II. Quomodo relicta incerta executioni²⁰
sint mandanda. 20

Resp. I. Si incertitudo fit ex parte legatarii, v: g: 20
quia sunt duo ejusdem nominis & amicitia erga 20
testatorem, jure civili corrumpit legatum ; in foro 20
conscientia tamen tenetur executor inter eos di- 20
videre æqualiter, si in id consentiant. Mol: to: 1: 20
disp: 197: num: 1: & 2: &c. Dia: p: 3: t: 5: R: 58. Trull: 20
to: 2: l: 7: c: 18: d: 1: n: 23. II. Legata ad causas pias, ob 20
incertitudinem loci, vel Ecclesie, non fiunt ca- 20
duca; sed plerumque pauperiori Ecclesie, vel Xe- 20
nodochio danda erunt. III. Si incertitudo fit ex 20
parte rei legatae, videndum, an terminos à natura 20
habeat, ut v. g. bos & equus; vel ab arte & indu- 20
stria, ut domus, vestis, &c. Si à natura habeat, dan- 20
da est una ex mediocribus; si ab arte, electio ad 20
hæredem pertinet, qui rem in eo genere mini- 20
mam dando satisfacit: Idemque dicendum est de 20
legatis, in numero, pondere, & mensura confi- 20
stentibus. Vid. Laym: n: 7: 8: 9. 20

Resp. II. Si acceperint summam pecuniae di- 20
tribuendam pauperibus, non tenentur dare 20
pauperioribus; possuntque etiam dare hospitali- 20
bus, Ecclesiis, (quæ ornamentis, vel fabrica 20
indigent,) Monasteriis, vel iis, qui secundum 20
suum statum non possunt vivere, sive ii sint opi- 20
fices, sive altioris conditionis, etiam Nobiles, 20
Vasq: Molin: & alii 8. dummodo tamen non con- 20
stet, vel ex signis colligatur, aliam fuisse inten- 20

tionem testatoris , quæ semper attendenda est.
 » *Dia. p. 2. t. 1. R. 8.* Si verò designaverint semel cer-
 » tos pauperes , non posse eos variare docet *Wa-*
 » *ding.* sed affirmat *Lug. V. Dia. p. 8. t. 5. R. 50.* & *p. 2. t.*
 » *16. R. 19.* Possunt etiam sibi ipsis, vel suis cognatis,
 » si verè pauperes sint , præsertim si testator id
 » ignoraverit, eam applicare , *Wading. Dicast. Dian.*
 » *p. 8. t. 5. R. 46. & 47.*

» *Quæres III.* An legata ad certas pias causas ,
 » possint ab executore, vel Episcopo commutari in
 » alium pium usum :

» *Resp. I.* Si voluntas testatoris impleri potest
 » justè & honestè , non licet eam commutare in
 » opus quantumcunque melius, nisi ex dispensatio-
 » ne Pontificis, & justa de causa, *Mol. Vad. Dia. p. 1.*
 » *t. 17. R. 26.* & *p. 8. t. 5. R. 63.* & c. communiter con-
 » tra *Vasq. & aliquos*, qui docent, Episcopum posse
 » commutare in æquale vel melius. Interdum ta-
 » men ad Episcopum, hæredes & executores perti-
 » net, secundùm epykiam interpretari, non alie-
 » num esse à defuncti voluntate , si mutatio fiat ;
 » v. g. si testator pecuniam Ecclesiæ legaret ad ca-
 » lices comparandos , & Ecclesia non egeat calici-
 » bus, *Mol. Lay. n. 10. V. Vasq. opusc. de test. ca. 8. §. 5.*
 » *dub. 3. n. 104. Trul. to. 2. l. 7. c. 18. d. 12. n. 30. Barbosa.*
 » *de off. Episc. alleg. 83.*

» *Resp. II.* Si ad usum à testatore destinatum
 » applicari nequeunt, non ideo fiunt caduca, sed
 » arbitrio Episcopi & executoris ad aliam piam
 » causam applicanda fiunt ; ita tamen, ut quoad fieri
 » potest, defuncti voluntas impleatur. Ratio est,
 » quia is principaliter intendit ea in salutem animæ
 » suæ, ad Dei honorem relinquere. *Mol. d. 294.*
 » *Bon. q. 17: p. 8: §. 9. n. 4. Barbosa. l. 6.* Ex dictis resol-
 » vuntur sequentes Casus.

L Si

I. Si testator pauperi determinato aliquid legavit, hic autem ante solutionem moriatur, hæres illud tenetur alteri pauperi dare; quia præsumitur legatum pium factum in beneficium animæ testatoris, adeoque designatio pauperis demonstrativè, non taxativè facta fuisse: nisi tamen aliud constet, vel ex circumstantiis colligatur de testatoris intentione; de qua, si maneat dubium, manet data resolutio. *Mol: Sanch: Bardi d: 6: c: 10: §: 7.*

II. Si legata pia inveniantur inducta, & non constet de testatoris intentione, tenetur hæres ea solvere, quia præsumitur id fortuito ac casualiter, & non ex testatoris voluntate accidisse. *Bard: §: 17.*

III. Si Testator legaverit Summam pecuniæ pro certo numero Sacrorum, hæres autem eam Summam Sacerdoti cuiquam bono tradiderit, ac postea ob mortem dicti Sacerdotis, aliamve ob causam dubitet prudenter, an Sacrificia illa sint peracta, non tenetur curare ea iterum celebranda, quia satisfecit testatoris voluntati. *Bard: §: 22.*

Quæres. IV. Intra quod tempus, quo ordine & modo hæredes & executores, defuncti voluntatem exequi debeant & quis cogere possit.

Resp. I. Teneri statim post aditam hæreditatem, confectumque inventarium, etiam intra annum, nisi justo impedimento excusentur: Imò in legatis piis infra sex menses. *Molin: Usq: Dian: p: 8: t: 5: R: 53.* Ne etiam si hæreditas non sit adita, eò quòd vel ante fuerit mortuus, vel eam repudiaverit. *Jovarr. & alii tres, Dian: p: 7: t: 6: R: 25.* Unde si differant notabiliter, (præsertim solutionem piorum legatorum) aut negligant

negligant exequi, graviter peccant; tenenturque
 damnum, quod alii ipforum culpâ acceperunt,
 compensare. *Bon: d: 3: q: 18: p: 4: n: 1: Nav: c: 25:*
Lugo, Dian. R: 52.

Resp. II. Ab utroque Judice, Ecclesiastico & sæ-
 culari compelli possunt, (si tamen laici sunt)
 Quòd si post annum à monitione Judicis vel E-
 piscopi exequi negligant, omni commodo (ex-
 ceptâ totâ legitimâ, si hæredes necessarii sunt) ex
 testamento ipsis proveniente privantur. *V. Laym.*
l: 3: tr: 5: cap: 11: n: 13: Lugo, d: 26: Dian: p: 3: t: 5:
R: 59: Valerum, Trul. d. 11. n. 7. imò si intra annum
 negligant exequi, jus executionis devolvitur ad
 Episcopum. *Mol. & alii 8. Dian. p: 8: t: 5: R: 40. Nec*
 admittitur purgatio moræ. *Sanch: Dia: R: 33: & 34.*
 sed tenetur Episcopus exequi, removendo illos
 ab executione, & emolumentis spoliando: atque
 in defectum Episcopi, idem potest Metropolita-
 nus. *Mol: to: 1: disp: 250: Merol: Dia: R: 57.*

Resp. III. Executor tenetur omnia exequi se-
 cundum mentem testatoris, ad hoc tamen Exe-
 cutor particularis non potest vendere bona de-
 functi, nisi hic ita statuerit; universalis autem po-
 test, *Lugo d: 24: f: 16: Dian: R: 32.* Neque potest
 unquam invito hærede rem legatam dare lega-
 tario; quia non potest nisi per Judicem spoliare
 hæredem suâ possessione; licet teneatur monere
 Episcopum, ut hæredem cogat. *Sanch: Lugo: Dian:*
R: 38. Quòd si bona non sufficiant ad legata
 omnia solvenda, distribuenda sunt omnibus æ-
 qualiter pro rata (etiam si hæres sit pia, & licet uni res
 certa, & in individuo sit legata) nec licet uni præ-
 aliis gratificari, quia par omnium est ratio & jus,
Sylv: Sanch: Bonac: Dian: Trull: d: 12: n: 23.

Resp.

Resp. IV. Tenentur executores reddere ratio-
nem executionis (idque probabiliter, etiam si te-
stator eos hoc onere liberasset) exceptis iis, quæ
testator iussit erogari secretò, *Dian. R. 34. & alii*
35. possuntque ad hoc cogi ab Episcopo, vel Ca-
pitulo Sede vacante, *R. 36. 37. & 62.* nisi sint Regu-
lares plenè exempti, quos cogi posse alii negant,
affirmant alii, ut *Vid. l. c.* Denique non debetur
iis salarium, cum sit officium voluntarium ami-
citiae: si tamen damnum ex eo patiantur, vel sint
etiam administratores bonorum, debet assigna-
ri à Iudice, *Lugo d. 24. num: 335. Vid: Dian. R. 39.*
Plura de executione piarum & ultimarum vo-
luntatum, *Vid: apud Trull: & Dian: ll: cc: & Barb:*
l: 3: de jure unius c: 27.

A D D E N D A.

Q: 204: Quid notandum sit præterea circa disposi-
tiones ad pias causas. *R.* Præter dicta à n. 811. notan-
da sunt seqq. §. 1. Valere testamentum ad piam
causam omissis omnibus solennitatibus, dummo-
do constet de voluntate testatoris, v. g. si scripserit
aut subscripserit, si hæres agnoscat ejus manum,
aut ab eo immediatè audièrit &c. docent AA. ita
communiter, ut *Haun.* dicat se non invenisse cele-
brem Theologum contrarium. *Objici potest cap.*
Relatum 11: De Testam: Ubi itex: III: ait, Manda-
mus quatenus cum aliqua causa talis ad vestrum fuerit
examen deducta, eam non secundum leges, sed secundum
Decretorum statuta tractetis, tribus aut duobus legitimis
testibus requisitis. R. Hos non requiri pro foro inter-
no, aut ad substantiam, sed tantum pro foro ex-
terno ad probationem testamenti, quia posset te-
stator

stator non satis pro foro externo voluntatem suam manifestasse. *Nec obstat*, quod plures Juristæ ad substantiam testamenti, etiam ad pias causas, requirant saltem duos testes, quam sententiam *Julius Clarus* q. 7. asserit olim fuisse communiorem, nam idem subjungit, se nec sibi nec amico suasurum, ut eam practicet, maximè cum ab ea recedant omnes Theologi & plurimi Canonistæ. Notat tamen *Illf.* t. 4. d. 4. n. 480. hæredem non teneri credere uni testi, uti habetur cap. 23. *De testibus & Artest.* hoc enim foret obnoxium pluribus fraudibus; & hinc *Christus* Matth. 18. dicit, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Vide etiam dicenda l. 4: n: 1517. Pro Archi-Diœcesi tamen Coloniensi declarat Synodus anno 1662. habita, p. 2. tit: 13: c: 3: §: 1: pag: 116: quod testamenta Ecclesiasticorum facta sine Notario vel Pastore & 2: testibus, sint invalida, quamvis admittat legata ad pias causas valere, tantum scripta aut subscripta à testatore.

1131 §: 2: Quamvis testamenta per nutus facta; item captatoria, id est, cum commissione ad arbitrium alterius, communiter censeantur nulla, si fiant ad causas profanas, tamen valent ad causam piam, uti de testamento per nutum docet cum aliis *Illf.* supra, & de testamento cum commissione habetur cap: 13: *De Testam.*

1132 §: 3. Si voluntas testantis sit ambigua, interpretanda est pro pia causa, *Tiraq:* de privilegiis piæ causæ, privil. 165. & dictum est hîc num: 813: licet videatur dissentire *Sanch:* in Decal: l: 4: c: 15: n: 46: dicens verba testatoris esse latè interpretanda in favorem hæredis, etiam contra piam causam, quia præsumitur plùs dilexisse hæredem quàm legatarios;

rios; sed facile respondetur præsumi debere, quòd adhuc plùs dilexerit animam suàm quàm hæredē: unde licet aliàs, non quod majus est & melius, sed quod est minus, in dubio veniat, tamen quando legatum factum est in genere vel obscure, si sit ad piam causam, quod majus est, debetur, quia propter Dei honorem & utilitatem animæ augetur interpretatio testamenti, *Tiraq. Privil. 25.* Unde si annum legatum pro anima absolutè relictum sit, censeri debet perpetuum, hinc *Alexander VII.* damnavit hanc 43. propositionem: *Annuum legatum pro anima relictum non durat plus quàm per 10. annos.* Circa dubias ejusmodi dispositiones videri potest *Delbene de Immun. Eccle. c. 8. D. 21. S. 14. & seqq.*

§. 4. Hæres ante omnia tenetur exequi, quidquid defunctus disposuit ad pias causas pro sua anima, *Tiraq. Privil. 133,* & constat ex *Cap. Ultima, 4. 13. Q. 2. L. 24. Cod. De Episcopis,* & *L. 28. ibidem,* item ex *L. 49. ibidem.* 1133

§. 5. Executorem non posse exequi pia legata ante aditam hæreditatem, docent *Covarruv. Jason, Tiraq. Privileg. 34,* quia *Si nemo subiit hæreditatem, omnis vis testamenti solvitur,* *Regula 181. ff. De Reg. Juris,* & similia habentur *L. 9. ff. De Testam. Tut. & alibi sæpe; nihilominus alii cum Baldo in L. 37. Cod. De Episc. & Clericis. num. 9. tenent contrarium ob rationem, quam referunt Bartol. Abb: alii que cum Menoch: Conf: 224. N: 23. P: 3, nempe quòd Lex magis faveat piæ causæ quàm filiis, exceptâ legitimâ. Addit *Jllsung n. 480.* legata ad pias causas deberi etiam repudiatâ hæreditate. 1134*

§. 6. Executores etiam festivis diebus possunt exequi pias causas, *ne conscientia defuncti voto diu irretita detineatur, uti loquuntur AA;* tenentur autem 1135

legata pia exequi intra 6. menses, uti notat *Covarr: de Testam: c. 3*, putatque *Baldus in L. Captatorias, 11. Cod: De Testam: milit: num. 12.* tempus, intra quod tenentur exequi, incipere à morte testatoris, & currere in favorem conscientiae defuncti, non tantum ignorantibus, sed etiam impeditis; alii tamen cum *Covarr: supra* & apud *Molin. T. 2. D. 251.* dicunt tempus non currere, nisi à die scientiae & aditae hereditatis, aut saltem insinuationis testamenti; si autem Testator expresserit, ut post 6. menses 100. Floreni dentur Pauperibus, probabile est posse id fieri maturius; potestque de hoc videri *Covar: c. 17: n. 8: & Mol: supra.*

1136 §. 7. *Benedictus XI. in Extravag. 1. Inter cunctas, Tit: 7. De Privil. sub finem, sic statuit, Relicta Pauperibus non patiuntur Falcidiam. Idem habetur L. Si quis 49. Cod. De Episc: & Authent: Similiter, Cod. Ad L: Falcidiam, docetque cum aliis Tiraq: Privil: 26. Nec Trebellianica deducitur, Covarruv: Less: in Auct. v. Testam: Casu 5. Tiraquel: Privileg: 27. Quid autem intelligatur per Falcidiam & Trebellianicam, dicetur à n. 1170. Et licet diminutio in codicillis sit facta per verba generalia eorum, quae relictæ erant in testamento, non tamen extenditur ad ea, quae in ipso relictæ erant ad pias causas, sed hæc debentur integra, Tiraquel: Privil: 19. Quamvis autem aliàs legata diminuantur pro rata, ut omnibus sufficiant, tamen *Tiraq: Privil: 72:* putat legata pia ante omnia deduci tanquam æs alienum, etiam si aliis legatis non piis bona non sufficiant; sed in hoc contradicit cum aliis *Busenbaum: Addit Tiraq: Privil: 81:* executorem testamenti posse præstare legata pia inconsulto hærede; sed in hoc videntur etiam contradicere alii cum *Busenbaum:**

§: 8:

§. 8. Si legatum pium fuerit relictum sub condi- 1137
 tione mixta, quæ non fuerit impleta propter ca-
 sum fortuitum, nihilominus debetur, etiam si non
 steterit per hæredem, *Tiraq. Privil. 57. & 58.* Simi-
 liter quamvis legata profana maneant hæredi, si
 eorum executio fieri non possit in ea specie, in qua
 relicta sunt, id tamen non tenet de legatis piis, sed
 hæres debet hæc convertere in similem usum pi-
 um, uti ex Jure ostendunt *Covar. Mol. D. 249. N. 7.*
Delbene Sect. 16. & ex Trid. Sess. 25: Cap. 8. de Reform.
colligit Haunold: T: 2: T: 7: N: 347. Et ratio est, quia
 Testator voluit expendi in bonum animæ suæ. Vi-
 deri potest *Molina Disp: cit.*

§. 9. Quando in testamento ponitur hæc clausu- 1138
 la: *Si sine liberis decessero, volo, ut hoc prædium cedat Ec-*
clesiæ: Si Testatori nascatur proles posthuma, sed
 solum semestris vel octomestris, quæ statim mo-
 riatur, illud prædium debetur Ecclesiæ, uti tenent
 plurimi cum *Menoch: de Præsumptionibus L. 4.*
Præsumpt: 89: N: 111. Possuntque plures casus
 apud eundem videri, in quibus manet ejusmodi
 substitutio.

§. 10. Si Titius constituat Cajam hæredem sub 1139
 hac clausula, *ut si moriatur absque prole legitima, bona*
redeant ad Amicos, si Caja profiteatur in Monasterio,
 in primis nullum Jus competit substitutis ante
 naturalem mortem Cajæ, quia per Professionem
 non moritur verè, sed tantum fictè: deïn hæc hæ-
 reditas absolutè & in perpetuum relinqui potest
 Monasterio, quod tanquam Filius excludet omnes
 substitutos, uti habet *Novella 123. De Episc: Cap: 37,*
 quæ solum excipit, nisi substitutio facta sit in aliam
 piam causam: idem insinuat *Auth. Nisi rogati, ad*
S. C. Trebel. Idem definitur Cap: 8. De Probationibus,
 ubi

ubi id dicit etiam *Glossa*, docentque communiter Doctores cum *Gomez*, *Alex: Decio*, *Molin. Less: in Auct: v. Testam. Casu 3*, estque ideo statutum, ne quis per hoc retrahatur à statu perfectiore. Videri potest *Covar. L: 1: variar: c: 19*. Quòd si clausula fuisset, ut si decederet sine prole, bona cederent alteri cause piæ, adhuc probabile dicit esse *Less*. Casu 4. Monasterium Jure perpetuo posse succedere, quia ex communi ferè Canonistarum non censetur sine liberis decessisse, qui Monasterium ingreditur, cum Monasterium sit liberorum instar: sed probabilius est oppositum cum *Covar: Molin: Disp: 207*. aliisque multis, quia substitutionem ad piam causam expressè excipit *Novella* suprà.

1140 §. 11. Si quis constituat Cajum hæredem, sub conditione, si non ingrediatur Religionem, talis clausula ordinariè habenda est pro non adjecta, nec obligat in conscientia, uti sequitur ex dictis à n. 599. docentque *Silv. Med. Panormitan. Less. Casu 2*. aliique communiùs cum *Delbene de Immun. Eccl. c. 8. D. 21. S. 3*, ac probabile fatentur *Covar. & Mol.* videturque decisum in *Novella* suprà & egregiè tradit *Felin: Cap. In presentia, De Probat. N. 37*. Dixi, ordinariè, quia si aliunde resciretur mens testatoris fuisse, non quòd vellet deterrere à Religione, sed quia scivisset Cajum fore magis indigum, si Religionem non ingrederetur, probabiliter haberet locum distinctio jam referenda ex *Barbosa*, & fatetur etià *Delbene* non esse omnino improbabile.

1141 §. 12. Si sic fiat dispositio: *Lego Cajæ 200. si nubat; si autem ingrediatur Religionem, lego 100.* alii dicunt, si ingrediatur Religionem, deberi 200, alii tantum 100, uti videri potest apud *Covar. suprà, Mol: D. 207. Sanch: de Matr. L. 5. D. 34: N. 13: Less. L: 2: c: 18: Dub: 153* sed

fed *Barbosa* de Offic. Episc. Alleg. § 3. N. 28, licet dicat probabilius esse, si ingrediatur Religionem, deberi 200, tamen postea melius sic distinguit, si Testator ideo ita legavit, ut absterreret à Religione, debentur 200; si autem ideo legavit, quia maritanda eget majori dote, debentur tantum 100, unde si dispositio diceret aliquid dandum maritandis, docet idem *Barbosa* n. 26. cum aliis 22. Auctoribus, quos refert, non posse dari ingressuris Religionem.

§. 13. Si Titius bona sua legaverit alicui Ecclesiæ, sub onere, ut singulis diebus Missa ibi celebretur, ita, ut, si vel semel omitteretur, bona hoc ipso devolverentur ad proximum suum consanguineum, si vel semel culpabiliter omittatur, Ecclesia est privata, uti rectè *Beja* P. 1. Casu 41, quia pœnæ appositæ ultimis voluntatibus censendæ sunt potius conditiones, uti n. 606. dictum est, ideòque videntur obligare, etiam si alter non exigat vel moneat.

§. 14. Si legatum sic habeat: *Pauperibus in die sepulturae meae distribuantur 100 daleri, & dubitetur*, an voluerit dari pauperibus inquilinis, an etiam exteris, inquiri debet in mentem testatoris, apud illos, qui scripserunt, vel adfuerunt confectio- ni testamenti, aut præsumendum est ex circumstan- tiis; nam si pauperes loci voluit adesse suo funeri, si statuerat his benefacere, videtur ad hos solos respexisse; si autem de ea mente non constet, poterit dari etiam exteris, uti probabile esse docet *Bonacina* de Contract. D: 3: Q: 17: Punct: 8: §: 4: N: 2: *Diana* P: 4: Tract: 4: R: 140: & alii, quos citant. Oppositum tamen valde probabiliter tenent alii cum *Sanch:* in Conf: L: 4: c: 1: D: 60: Nam L: *Si quis ad declinandam* 49. Cod. De Episc: & Cler. sic habetur §: 3: *Ubi indistinctè pauperes scripti sunt hæredes, ibi Zenonem ejus*
civi-

civitatibus omni modo hæreditatem nancisci; sed responderi potest, id, quod statutum est de hæreditate, non esse opus extendere ad legata. Posse autem sub pauperibus comprehendere etiam Monasteria Mendicantium, putat *Lessius v. Testamentum, casu 6*, nisi speciatim pro illis factum sit aliud legatum, sed videtur dissentire *Delbene n. 17*.

1144 §. 15. Si Testator iussit per 10. successivè annos certam summam erogari pauperibus, hæres potest totam quantitatem simul primo anno erogare, quia sic citius prodest animæ defuncti, & hic censetur in favorem hæredis divisisse per plures annos; ita *Bald. Dec. Covar. Molin. Barbof. de Offic. Episc. Alleg. 83. N. 25. & alii contra Bart. & plerosque alios*.

1145 §. 16. Quamvis Religiosi non possint esse executores testamentorum, nisi impetratâ Superiorum licentiâ, *Cap. 2. De Testam. in 6, & Clement. L. 3. Tit. 6. De Testam*; ita quidem, ut executio per illos facta secundum *Decium & Covar. de Testam. c. 17. Num. 2.* contra *Laym. Busenb. & alios* invalida sit; si tamen fuerit executio piæ causæ, erit valida, etiam sine Superioris licentiâ, *Ludovic. Roman. Conf. 409.* Circa Religiosos Societatis JESU, quomodo specialiter prohibeantur esse executores testamentorum etiam ad piæ causæ, videri potest *Lugo in Resp. Mor. L. 4. Dub. 29. & aliquid dicemus Lib. 4. N. 146.* Et circa dispositiones piæ videri possunt plura apud *Delbene de Immun. Eccl. c. 8. D. 21. Sect. 13. & seqq.*

1146 Q. 205. An in necessitate Reipublicæ licitum sit dispositiones piæ convertere in alios usus. R. Intelligetur ex seqq. §. 1. Gravis necessitas Reipublicæ, v. g. propter famem, communiter æquivaleret necessitati extremæ particularium, *Cajetan. Suar. Tapia Carden.*

Carden. in 1. Crisi. d. 80. à n: 15. aliique communiter, quia illa necessitas rarò erit sinè hac, unde sicut certum est, esse obligationem, etiam ex necessariis ad statum, succurrendi Proximo in extrema necessitate, ita est opinio *S. Thom.* 2. 2. Q. 32. Art. 6. communiter recepta, quòd sit obligatio succurrendi gravi necessitati Reipublicæ, quia commune bonum est præferendum proprio in temporalibus, & debet quivis privatus etiam vitam perdere, si necesse sit pro tuenda vita Reip.

§: 2: Gravis necessitas Reipublicæ tempore famis colligitur ex his signis: 1. Si omnes sentiant gravamen ingens ob caritatem annonæ, ita ut, qui olim abundabant, jam ad parcimoniam redacti sint. 2. Si valde multi, v. g. in valde magna civitate 40000. hominum publicè accedant ad reportandum frustum panis. 3. Si meritò timeatur, ne honestæ Matronæ, vel cives non habentes, quo se alant, nec potentes lucrari, fame enecentur. 4. Si ideo advertantur fieri multa furta nocturna, aut deprædationes. 5. Si præsentiatu feditio populi, qui plerumque in necessitate factiones inchoat. 6. Si prudenter timeatur vis inferenda Magistratibus, in quos plerumque culpa aliqua refunditur. 7. Si enascantur periculosi morbi, quia indigentes utuntur cibus noxiis. 8. Si multæ foeminæ ob famem fiant mancipia Veneris, *Carden.* à num: 22.

§. 3. Licitum est ex illis, quæ ad usus pios, etiam per ultimas voluntates, destinata sunt, subvenire gravi necessitati Reip, quia (secundùm omnes) bona exteriora ex Dei institutione destinata sunt ad sublevandam necessitatem indigentium, saltem extremam aut illi æquivalentem, uti constat

ex

ex dictis Lib. 2. à n. 204, hæc autem est talis, ergo. *Confirmatur*: nam si Testatores ipsi viverent, tenerentur dispositiones suas relinquere isti fini, aut, prout possent, immutare aliter factas, ergo.

1149

§.4. Commutatio illa fieri potest, 1. Per Papam, uti constat ex *Trid.* de Reformat. Sess. 22. Cap. 6. & Sess. 25. c. 4. Notant autem plerique cum *Carden.* n. 40. ad hoc requiri justam causam, quamvis etiam finè causa ab eo fieri posse dicant *Silv Perus. Ang.* aliique, quia testatores videntur facere sub conditione, nisi Papa aliter disposuerit; sed priores probabilius dicunt intelligi, nisi ex justa causa aliter disposuerit. 2. Per supremum Principem sæcularem, si materia piorum operum sit ei subiecta, *Sanch. & alii* cum *Carden.* n. 41. Non autem potest, si materia non sit illi subiecta, uti ei non subijcitur legatum Missarum, Beneficii, Capellanix, templi construendi &c. 3. Per Episcopum, si non sit aditus ad Papam, vel si sit periculum in mora; ita *Moneta, Barbosa* de Potest. Episcop. Alleg. 83. N. 16. *Carden.* n. 43. vocans securam sententiam; nam potest in simili casu dispensare quoad impedimenta Matrimonii, uti dicitur L. 6. quando de illis impedimentis: item in votis Papæ reservatis, uti dictum est P. 1. Num. 553. & 563. Item in alienatione bonorum Ecclesiasticorum; uti dicitur Lib. 4. Num. 1365. Item in absolutione à reservatis Papæ, uti dicitur Lib. 6, quando de Confessario. Rationem dant Auctores gravissimi apud *Sanch.* de Matrimon. L. 1. D. 61. N. 3, quod Episcopus id possit in sua, quod potest Papa in tota Ecclesia, sed abstrahendo ab hoc: Ratio nostra est, quia reservatio illa Papæ non esset in ædificationem, sed in destructionem Charitatis & boni publici. *Neque obstat*, quod executio
ulti-

ultimarum voluntatum sit juris naturalis, quia testator voluit illum finem, & non alium, ipse autem erat Dominus rei suæ, nam contra est, tum, quod Deus aliter disposuerit de bonis creatis, volens ea servire ad levandam talem necessitatem; tum etiam, quia hæc fuit implicita voluntas fundatorum ut ad talem necessitatem sublevandam impenderentur, alioquin irrationabiliter disposuissent.

§. 5. Non expedit, ut executores ultimarum voluntatum absque authoritate Papæ, Principis vel Episcopi ejusmodi legata commutent ad levandam gravem Reip. necessitatem, quia possent intercurrere multi errores, abusus & scandala; possent tamen id absolutè facere, ita *Carden. n. 71.* tum quia id liceret pro extrema necessitate hominis particularis, cui hæc æquivalet, tum etiam, quia hic urget jus divinum, cum bona externa DEI dispositione ordinata sint ad sublevandas gravissimas pauperum necessitates; Ubi autem urget jus divinum, non est opus authoritate Superioris, ut mihi liceat illi satisfacere: si tamen necessitas illa Reip. non esset evidenter gravis, expectari deberet declaratio Episcopi, uti *Trid: suprà innuit*, & rectè notat *Carden. n. 73.*

Q. 206. Quid aliàs possit Episcopus circa commutationem ultimarum voluntatum. R. De hoc dicitur l. 4. à n. 846. ubi universaliter examinabitur, quid possit Episcopus circa dispositionem ad pias causas.

Q. 207. Si plures sint designati executores, an quilibet solus possit exequi vel debeant omnes concurrere. R. Si executio sit illis divisim commissa, potest quilibet solus, argum. l. 2. Cód. De divid. tute: & l. 51. ff. De administr. & peric. tut. Si conjunctim sit commissa, debent omnes concurrere, uti colligitur ex

Cap. fin: §: fin. De Testam. in 6. nisi eorum aliquis in remotis ageret, id est, si proximè non esset reversurus, tum enim opus non est vocari vel expectari, L. Pluribus ff. De procurat. Bald. in L. Nulli. 37. Cod. De Episc. & Cleric. n. 15. Quòd si aliquis executorum tergiverfetur, alii possunt pergere, Cap. fin. suprà.

D V B I V M V.

De iis, qui testari & heredes institui possunt.

1153 **R** Esp. I. Omnes homines liberam de suis bonis testandi facultatem habent, nisi naturali aut positivo jure prohibeantur. Naturali autem jure testari vetantur infantes, furiosi, amentes, nisi lucida intervalla habeant, vel in una tantum materia delirent, & in aliis non, ut Navarr. Sanch. lib. 1. de Matrim. d. 8. Quid autem sentiendum de eo qui ex morbo aliquamdiu delirat, v. Lugo d. 24. §. 4. Positivo autem, surdus simul & mutus à natura, prodigus, servus, usurarius publicus, filius familias de bonis adventitiis, (si quidem ante Clericatum advenerint, ut v. Lug. n. 67.) impubes, captivus apud hostem, damnatus ad mortem, si bona ejus confiscentur, Lugo n. 72. professus Religionem.

Dico, professus, quia novitius, cum adhuc sui juris sit, absque Superioris licentia validè testari potest, etiam non servatâ juris solennitate, ut habet Trull. to. 2. l. 7. cap. 18. d. 5: n. 4. ex Sa & Bon: & si quidem intestatus decedat, proximi consanguinei in bonis succedunt. Similiter Religiosus Societatis, post emissa vota simplicia, etsi non licitè, validè tamen potest testari, quia domini-
um